

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An Religiosis validè contrahat absque Superioris facultate, obligenturque
ipse, & cum ipso contrahentes stare contractui. punct. 15.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

P V N C T V M XV.

An Religiosus valide contrahat absque superioris facultate: obligenturque ipse, & cum eo contrahentes stare contractui.

S V M M A R I V M.

- 1 Ex facultate superioris contrahens naturaliter, & civiliter obligatur.
- 2 Absque facultate contrahentem affirmant quidem nec civiliter, nec naturaliter obligari. Alij censent solum naturaliter obligatum esse.
- 3 Quadam distinctione conciliantur sententia supradicta.
- 4 Solvantur fundamenta opposita.
- 5 Excipitur contractus stipulationis, qui validus est.
- 6 In contractibus temporalia respicientibus sentit Sanch. contrahentem cum religioso obligatum esse stare contractui, expectareque superioris consensum.
- 7 Verius est oppositum.

1. **C**ertum est ex facultate expressa, vel tacita superioris valide religiosum contrahere, obligatumque esse naturaliter, & civiliter stare contractui, quia in eo contractu vpotate legitima auctoritate initio concurrunt requisita ad naturalem, & civilem obligationem. Sic docuit Abbas, *c. ex rescripto, n. 1. de iureiur. Felin. ibi. n. 1. Tapia auct. ingressi verbo sua c. 18. n. 17. eod. de sacrosanct. Ecol. Quod adeo verum est, vt nec superior, qui facultatem concessit, nec illius successor possit dictum contractum irritare, & obligationem cassare: quia est ius hoc acquisitum, cuius vices prelatum non habet, & ita tradit Man. Rodriq. relatis Abbate, Balbo, Cardinali, & Decio, *t. 1. q. regul. q. 26. art. 1. Sanch. lib. 7. sum. c. 31. n. 41.**

2. Difficultas ergo est, qualiter obligetur religiosus ex contractu inito absque superioris expressa, vel tacita facultate. Prima sententia docet non civiliter, nec naturaliter, hoc est neque in foro externo, neque in conscientiae foro obligari, quia eius voluntas dispositioni prelati subiicitur, *c. non dicatur, 12. q. 1. eaque de causa dici solet religiosum nec velle, nec nolle habere, c. 2. de Testam. in 6.* Deinde quia eius obligationi lex resistit, *d. c. non dicatur, 12. q. 1.* Ergo ex nullo eorum obligatio potest. Et ita sustinent Hostiens. *in sum. de fideiuss. §. pro que possit, ver. q. quis*, Panorm. & Fel. *c. ex rescripto de iureiurando, n. 1. lal. leg. si id quod ff. de condit. indebit. n. 1. Ant. Cucus lib. 3. instit. maior. tit. 3. n. 37.* Zaballus in suis commanib. opinio. *q. 446.* & alij relati a Sanch. *lib. 7. c. 31. n. 36.* Secunda sententia, quam Sanch. *n. 37.* probabiliorum reputat, affirmat religiosum sic contrahentem absque licentia prelati naturaliter obligari, esto non civiliter. Mouetur ex eo, quod nullum discrimen inueniat inter vota, & promissiones homini factas, cum utraque obligatio consensum exigit, & vt irrevocabilis sit consensum superioris exposculet. Deinde quia si religiosus sic promittens, & contrahens non obligatur naturaliter, nec eius fideiusor obligaretur, eum receptissimum sic doctorum sententia principali non obligato saltem naturaliter fideiusorem non teneri, *l. 1. c. 2. ff. de fideiussorib.* Idemque esse dicendum de pignore dato pro securitate obligationis. Tandem quia nulla est lex, quae magis obligationi promittentis monachi resistat, quam obligationi seruari seruus contrahens sine debitori consensu obligatur naturaliter, *l. natural. c. leg. si id quod ff. de condit. indebiti.* Ergo & monachus contrahens absque prelati consensu obligatus erit: sic docuit Abbas *const. 4. vol. 1. Sylu. verbo religio, n. 8. q. 3. Azor. t. 1. instit. mor. lit. 2. q. 5. c. 11. Less. lib. 2. c. 2. dub. 1. n. 6. Rebellen de instit. 2. p. lib. 1. q. 8. sect. 1. n. 4. Sanch. alius relatis, lib. 7. sum. c. 31. n. 37.*

3. Ceterum in hac re distinguendum censeo de contractibus actiones personales religiosi respicientibus, vel de contractibus respicientibus res temporales, & materiam paupertatis. Si sermo sit de contractibus actiones personales respicientibus, tenenda est secunda sententia validos esse tales contractus, obligarique esse religiosum illas actiones personales promissas exhibere, dum superior non contradicit, quia comparatione harum actionum nulla est lex quae resistat, & argumentum ex voto desumptum in his actionibus, & obligationibus optime procedit. At si loquamur de contractibus materiam paupertatis respicientibus, censeo cum prima sententia religiosum nullam nec naturalem contrahere obligationem, si contractum celebret absque superioris expressa, vel tacita licentia, quia est obligatio iniurata, & contra paupertatis votum: hoc enim obligat, vt absque superioris consensu nec dare, nec recipere religiosus possit, & consequenter nec possit se obligare ad sic dandum, vt recipiendum, vt optime dicitur *in c. non dicatur, 12. q. 1. ibi certum est eos nihil habere, possidere, dare, vel recipere sine superioris licentia debere.* Quapropter Nau. *d. com. 2. de Regularib. numer. 42.* concilians supradictas oppositas sententias prudenter dixit, religiosum naturaliter obligari ex contractu qui non sit contra regulam in genere, nec in specie, donec prela-

in fauorem filiorum concessum, quo vi potest, quando sibi placuerit, sed ad hanc diuisionem, seu bonorum translationem in filios, debet pater, vel eius nomine monasterium bona transferenda retinere, ergo filij in ipsis bonis a die professionis non succedunt. Secundo statutum a iure est legitimam non deberi filio viuente parte, sed post eius naturalem mortem *l. 1. §. si impubere, ff. de coll. bon. l. lex Cornelia ad fin. ff. vulg. c. pup. subst.* Sed ab hac generali regula recedendum non est absque manifesto textu, vel ratione, nullus autem adest textus; nec manifesta ratio probans a die professionis patris legitimam filijs deberi, vt ex solutione argumentorum oppositarum sententiae constabit, ergo, & c. Tertio firmatum a iure est monasterio capaxi successione omnia bona profecti acquiri a die professionis, de quibus antea non disposuerat professus, vt constat ex *§. si qua mulier. Auth. de sanctiss. Episc. c. illud quidem, Auth. de monachis, & Auth. si qua mulier, c. auct. ingresse. C. de sacros. Ecol. & habetur. c. quia ingredientibus 19. q. 3.* Sed ab hoc iure, & concessione legitima filiorum non inuenitur exceptio; imo potius sub illo generali iure satis indicatur comprehendi in dicta auth. *si qua mulier, relato in c. si qua mulier, vel vir, 19. q. 3. ibi. sed si post ingressum mortuus, antequam inter eos diuidat filij legitimam, percipiant reliqua substantia monasterio competente.* Indicatur ergo debere filios mortem patris expectare ad legitimam percipiendam. Et ita sustinent Glof. *la in d. auct. si qua mulier, verbo moriatur. Bart. ibi. n. 22. Fel. c. in presentia, de probat. n. 56. Abbas c. cum finis, n. c. de Regul. Greg. l. op. 17. verbo sus hijos; tit. 1. p. 6. Menchaca de success. creat. lib. 3. p. 21. n. 175. c. de controu. illustr. lib. 1. cap. 37. n. 10. Guierri lib. 2. canon. q. c. 1. Man. q. regul. l. 2. q. 80. art. 2. Matienzo lib. 5. recopil. tit. 4. leg. 3. glof. 2. n. 3. & alij plures apud ipsos, praecipue apud Sanch. *d. c. 10. n. 2.* affirmantem esse hanc sententiam probabilissimam.*

4. Neque argumenta in contrarium vident. Ad primum, & praecipuum delumptum ex text. *in c. cum finis de regul. resp. deo ex illo non colligi posse filium viuente parte suam legitimam petere, quia in dicto textu, id non dicitur. Nam esto in principio textus mentio facta fuerit de parte & filio simul religionem ingredientibus in fine textus, ubi filio conceditur legitimam petere, nulla patris viui mentio fit: imo tacite indicatur naturaliter patrem mortuum esse illis verbis. Et bona paterna, quae sibi ex successione proueniunt, postulare. Non enim filius ex successione petit legitimam, nisi mortuo patre, vt notat Gl. *in c. 18. q. 1. Quod apertius constat, si vera est lectio illius decretalis relata ab Ant. Aug. in collect. 2. decret. lib. 3. tit. 18. quam approbat Guri. *d. lib. 2. can. q. c. 1. n. 81.* addit enim aduerbium recte & bona, inquit, paterna quae ipsi recte ex successione proueniunt postulare, quasi diceret, poterit postulare bona paterna, quae ipsi recte, & secundum regulas iuris ex successione proueniunt. At recte, & secundum iuris regulas filio non proueniunt ex successione bona paterna nisi mortuo patre. Ergo tacite indicatur patrem mortuum esse, facileque tunc credi potest, esse lepra inf. eius monasterium fuerit ingressus, & filius absque vilo timore deserere monasterium voluerit, non enim viuente patre ita facile religionem relinquere, quam simul cum illo amplexus fuit. Adde esto concederemus patrem mortuum non esse, verba illius textus sic intelligenda sunt, vt filius possit petere legitimam, quae sibi prouenit ex successione eo tempore, quo ei successio defertur, cum vero vices viuens successione dari possit, vt contingit in professo o. diuis incapax succedendi, atque ad id viuente illo patre posse filium succedere, & bona paterna postulare. Respondet longè diuersam esse rationem in eo, qui monasterium incapax successione ingreditur, ac in eo qui ingreditur monasterium successione capax. Nam prius datur successio, ne bona maneant suspensa, & absque domino. Secus est ubi monasterium loco religiosi succedit. Ad secundum dico esse illa diuisione potius colligi monasterio bona competere, & non filijs, quibus facta diuisione conceduntur. Neque obstat in hac diuisione monasterium aliquo modo praedicti bonis acquisitis illud priuado, quia id fit ex indulgentia, & privilegio a iure concessio parenti in filiorum fauorem. Ad tertium dico deberi filijs legitimam non statim concedendam, sed post mortem. Neque aliud colligitur ex illo Auth. de Monachis. Ad quartum concedo posse filios alimenta a monasterio petere, ipsumque obligatum esse eis praebere, si aliunde non habent, ac cum habe obligatio non ex natura, sicut in patre, sed ex bonis patris receptis oritur. Vltra ea obligatio extendi non potest, vt bene dixit Abbas *c. in presentia, n. 77. de probat. in fin. Syluest. Verbo relig. 8. qu. 3. Mol. t. 1. disp. 140. vers. eo ipso.* A d quinquum nego non dari successione professi, nam esto in sua persona bona non habeat, habet tamen in monasterio quod ipsum representat. Alias religiosus habente maioratum, fideique commissum, succederet substitutus a die professionis contra superioris dicta.**

5. Ex his inferitur idem esse a fortiori dicendum, si filius religionem ingreditur, non deberi parentibus legitimam, quovis que ipse obeat, sed interim monasterium illa frui posse, vt bene tradit Guierri. *can. q. lib. 2. c. 1. n. 93.*
Fara. à Castro Sum. Mor. Pars 1. 11.

tus irritet, aut contradicat. At contractus circa temporalia abque praelati consensu est non solum contra regulam, sed contra votum, ergo nullam obligationem inducit. Secus vero est de contractu circa actiones personales, qui est fit absque voluntate superioris, non inde inferri esse contra ipsam, nec contra regulam, ac proinde obligare potest, dum Praelatus non irritat.

4. Qua facta distinctione facile solvuntur utriusque sententiae fundamenta, quatenus nostrae doctrinae contradicere videntur. Ad primum primae sententiae respondeo religiosum non habere velle, vel nolle, quod superioris subiectum non sit, ac illi subiectum, & subordinatum optime habere potest. Ad secundum concedo, legem resistere contractui sine voluntate superioris inuito à religioso circa temporalia bona, secus circa operationes personales. Ad primum secundae sententiae concedo, inter votum, & promissionem homini factam circa actiones personales non adesse discrimen, secus circa bona temporalia, quorum dispositio voto paupertatis prohibetur. Deinde negari potest inter votum, & promissionem homini factam non adesse discrimen, siquidem votum etiam ex licentia superioris emissum irritari potest, secus promissio homini facta. Ad secundum concedo fideiussores adhibendum ad securitatem illius contractus non obligari ob rationem ibi factam, quia principali non obligato, accessorij obligatio subsistere non potest. Neque hoc est inconueniens, quia ferè semper fideiussores assumpti induit personam principalis debitoris, & de debito alieno facit proprium renunciando beneficio excussionis concessio in Auth. *presenti, C. de fideiussores*, vel in eadem scriptura se vt principalem debitorem obligando. Quo casu, (esto principalis nulla obligatione teneatur stare contractui) fideiussores obligatus manebit. Ad vltimum negamus nullam esse legem resistentem his contractibus, siquidem est lex diuina, & naturalis ex obligatione voti orta, approbataque in *c. non dicaris, 12. q. 1.*

5. Limitanda est nostra conclusio, ne procedat in contractu stipulationis pro monasterio factae, qui validus est, dum monasterium non contradicit, vt deciditur expresse, in *§. si quis alij, inst. de iur. lib. stipulationib. & lex regia, 17. tit. 11. p. 5.* & tradunt post alios Nau, *com. 2. de Regul. n. 31.* Tapia Auth. *ingressi, verbo sua, c. 7. n. 5. C. de sacrosanct. Eccles. Sanch. lib. 7. sum. capitul. 31. n. 32.* Et ratio huius conclusionis est manifestae; quia haec stipulatio in fauorem monasterij cedit in cuius vtilitatem praesumitur fieri donationem. An autem hic religiosus carens licentia stipulandi peccet, si pro monasterio stipuletur? Respondet Sanch. *d. c. 31. n. 34.* esse peccatum, sed non mortale, si accipit animo non sibi querendi, aut retinendi, sed monasterio, quia nec donanti, nec monasterio damnum infert, sed in eius vtilitatem cedit. At ego credo nullum peccatum esse, tum quia ad hanc stipulationem faciendam tacite à iure ob monasterij fauorem concessa est cuiilibet religioso facultas in *d. §. si quis alij, inst. de iur. lib. stipul.* Et praeterea quia peccatum esse non potest, nisi quia voto paupertatis aduersetur: ac haec stipulatio, vt ipsemet Sanch. indicat, contra paupertatem non est, cum media illa acceptatione non sibi, sed monasterio rem donatam quaerat. Quod si alteri à monasterio religioso stipuletur, nulla est stipulatio, quia nullibi est concessa religioso facultas alteri stipulandi abique eius mandato. At si mandatum dedit (inquit Sanch. *d. c. 31. n. 32.*) actio non acquiritur mandati, sed monasterio cui omnes religiosi actiones subduntur; tenebitur tamen monasterium hanc actionem mandanti cedere, argumto ferè fructuati, cuius stipulatio pro alio facta domino cedit teneatur tamen dominus cedere actionem mandanti.

6. Sed extra hunc contractum stipulationis, dubium est; an contrahens circa temporalia cum religioso nullam à suo praelato licentiam habente teneatur stare contractui expectareque consensum, vel dissentium monasterij, vt resistere possit. Afirmat Sanch. pluribus relatis, *lib. 7. c. 31. n. 28.* sed ferè omnes de contractu stipulationis pro monasterio factae loquuntur. Mouetur quia religioso concedendum est, vt gaudeat priuilegio minoris, & pupilli, qui si contrahant abique autoritate tutoris, vel curatoris contractus ex parte sua claudicat, quia ei stare non tenentur, ac cum illo contrahens obligati sunt vt, vt deciditur, *inst. de auth. tutorum, in fine prim. & leg. Iulian. §. si quis à pupillo ff. de actionib. empti.* Item contrahentem cum Ecclesia abique debita solemnitate communiter Doctores sentiunt obligatum esse stare contractui, nec posse resistere, quousq; Ecclesia dissentiat, agere tamen posse, ne sit in suspensio, vt consensum, vel dissentium explicet, sicuti pluribus relatis docet Sarmiento *de relictibus Eccles. p. 1. c. 2. n. 19.* At in praesenti contrahens cum religioso censetur cum Ecclesia contrahere. Ergo tenetur stare contractui, tamen si religiosus ob defectum solemnitatis in illo contractu requisitae stare non teneatur. Ex qua doctrina optime inferit Sanch. *d. c. 31. n. 29.* religiosum sic contrahentem cum eo, qui nescius esset se monasterio approbanti contractum manere obligatum peccare mortaliter, cum tamen nec religiosus, nec monasterium obli-

gationem vllam verbeat, quia est grauis deceptio.

7. Caterum superius sentio sic contrahentem nullam obligationem habere standi contractui, sed posse pro libito resistere. Moueor; quia regula generalis est in contractibus aequalitatem inter contrahentes seruandam esse à qua regula nequaquam exceptus contractus cum religioso factus sine praelati licentia, imo neque videtur contentiens haec exceptio, ne violationi paupertatis, & deceptioi contrahentium faueat. Neque argumentum desumptum ex pupillo, & minore, & ex Ecclesia vrget, quia in priuilegiis praecipue à iure exorbitantibus non est facienda extensio de vno casu ad alium, etiam si militet eadem ratio concessionis, vt late probauit, *Tract. de legib. disp. 4. punct. 13. n. 4.* Quinimo in praesenti diuersa ratio est, nam contractibus pupilli, & minoris conceditur illud priuilegium in odium contrahentium, qui praesumuntur intendisse pupillos, & minores decipere, vt pote aptos decipi ob aetatis defectum. At haec consideratio in contractibus cum religioso locum habere non potest, cum potius debeat praesumi religiosum voluisse secum contrahentes decipere, quam e contra. Item Ecclesiae contractibus conceditur priuilegium, quia ex parte sua culpa esse non potest, secus est in religioso, qui nomine suo contrahit, & non nomine conuentus neque sic contractus debet dici contractus Ecclesiae, licet sit à persona Ecclesiastica, neque illius priuilegio gaudere; aliis quoties beneficiatus in suis contractibus singularibus velle decipere contrahentes, gaudeat priuilegio contractibus Ecclesiae concessio, quod falsissimum est. Rationi ergo, & veritati iuris consonum est asserere hos contractus ex nulla parte obligationem aliquam inducere, sed esse prius irritos, & nullos, & ita docet Less. *lib. 2. de iust. c. 41. d. 12. n. 90.*

P V N C T V M X V I.

An monasterium ex delicto religiosi, & eius contractibus obligetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Ex delicto religiosi etiam praelati non obligatur monasterium.
- 2 Ex contractibus ante professionem obligatur monasterium pro vicibus hereditatis tantum.
- 3 Ex bonis occasione monachi professi monasteria prouenientibus, communis est sententia obligari monasterium satisfacere, sed non caret difficultate.
- 4 Ex contractibus post professionem nulla est obligatio monasterii.
- 5 Qualiter ex contractu religiosi extra claustra commoranti obligetur monasterium.
- 6 Qualiter ex contractu praelati.
- 7 An religiosus teneatur soluere mutuum male consumptum, & ex quibus bonis.

1. Errum est ex delicto religiosi etiam praelati monasterij nullam contrahere satisfaciendi obligationem, nisi quatenus ex illo delicto aliquod commodum perceperit, deciditur expresse, *c. si Episc. 16. q. 6. & reg. delictum, 76. de Reg. lris, in 6. & tradit Gloss. vlt. leg. si quis in tantam, C. unde. vii. Nau. com. 2. de Regul. n. 62.* Lessius, *lib. 2. c. 42. dub. 11. n. 90.* Molina, *d. de iust. disp. 140. circa finem, vt. monasterium, Sanch. lib. 7. c. 31. n. 11.* Neque obstat dominum teneri de delicto ferri, tamen eo ignorante commiserit, *§. inf. de Moralib. actionib. & leg. quod si minor, §. seruus de Minorib.* quia seruus vt pote pretio estimabilis tradi potest pro noxa, secus religiosus qui liber homo est, & facit pro nulla noxa commutari potest, iuxta *leg. liber homo ff. Ad leg. Aquilian. & leg. inter stipulantes, §. sacramenta, ff. de verb. obligat.* Notanter dixi, nisi ex illo delicto aliquod commodum monasterium perciperit, vt si ex religiosi furto ditius monasterium esset, quia tunc monasterium ratione rei acceptae satisfacere tenetur. Religiosum vero, si peculium habeat non est dubium, ex illo obligatum esse satisfacere, illoque non satisfaciente obligari posse monasterium, vt ex illo peculio satisfactionem exhibeat, sicut obligatur pater de dolo filij, quatenus est in eius peculio Nau. *d. com. 2. de Regul. n. 62.*

2. At si loquamur de contractibus à religioso inuito distinctio facienda est de contractibus ante professionem, vel post professionem celebratis. In de contractibus ex expressa vel tacita praelati licentia, vel sine ipsa. Si sermo sit de contractibus ante professionem, monasterium est solam obligationem habet satisfaciendi, quatenus bona religiosi accepit, quia cum illo onere in monasterium translata sunt, eaque de causa haec obligatio bona excedere non debet, si aliis relatis docuit Sanch. *lib. 7. c. 31. n. 3.*

3. Difficultas autem est, an si ex supradictis bonis non fiat integra debitorum solutio, teneatur monasterium ex hereditate, donatione, vel legato occasione monachi sibi postmodum proueniente satisfacere, vel ex his, quae suo labore, & industria monachus acquirat. Afirmant Felin. *c. cum 1. & A. de Sententia, & re iudicata Bertrand. conf. 22. n. 5. vol. 7.* Monal. *conf. 30. n. 8. & 8. vol. 2. Azor. 1. 1. inst. moral. lib. 12. c. 10. q. 8. & indicat Tapia*